

**Порядок
проведення моніторингу радону в Україні
та нотифікації про радіаційні ризики**

I. Загальні положення

1. Цей Порядок встановлює процедуру проведення моніторингу радону в Україні та нотифікації про радіаційні ризики для прийняття рішення стосовно необхідності запровадження протирадонових заходів, направлених на зменшення впливу радону на здоров'я людей.

2. Цей Порядок не визначає будь-які технічні аспекти вимірювальних приладів, забезпечення якості або техніки для визначення рівнів радону в системах водопостачання, будівельних матеріалах, а також в радіоактивних матеріалах та при поводженні з ними.

3. Цей Порядок поширюється на суб'єктів відносин у сфері громадського здоров'я, визначених у статті 6 Закону України «Про систему громадського здоров'я».

4. При підготовці та проведенні моніторингу радону в Україні та нотифікації про радіаційні ризики суб'єкти моніторингу радону керуються Методикою проведення моніторингу радону, затвердженою наказом МОЗ.

5. У цих Правилах терміни вживаються в таких значеннях:
вимірювальні служби – суб'єкти господарювання незалежно від форми власності та підпорядкування, які відповідають вимогам, визначеним цим Порядком;
замовник вимірювання – замовник вимірювання концентрації радону;
приміщення – приміщення об'єктів житлово-комунального господарства, призначених для тимчасового або постійного перебування людей;

пункти спостережень – пункти (точки відбору) відповідно до планів моніторингових досліджень об'єктів навколишнього середовища центрів контролю і профілактики хвороб, на яких проводиться відбір проб для визначення рівнів радону.

Інші терміни вживаються у цьому Порядку у значеннях, наведених у Законах України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про систему громадського здоров'я», «Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання», Методиці проведення моніторингу радону, затвердженій МОЗ та інших нормативно-правових актах в сфері охорони здоров'я та безпеки використання ядерної енергії.

II. Загальні принципи проведення моніторингу

1. Головними завданнями моніторингу радону є:

1) спостереження та контроль за концентрацією радону у повітрі приміщень, в ґрунтовому повітрі сельбищних зон та територій, призначених для промислового та громадського будівництва;

2) розробки та впровадження методів зниження небезпеки від забруднення радоном (протирадонових заходів);

3) оцінка стану об'єктів житлово-комунального господарства за параметрами, які характеризують концентрацію радону та продуктів його розпаду, як у зоні забруднення, так і за її межами;

4) виявлення тенденцій у зміні стану забруднення об'єктів житлово-комунального господарства за рахунок поширення радону у зв'язку з функціонуванням небезпечних у радіаційному плані об'єктів, а також при здійсненні заходів радіаційного захисту, що проводяться на забруднених територіях;

5) визначення категорії радононебезпечності території для здійснення протирадонових заходів;

6) аналіз накопиченої інформації про рівні радону в повітрі приміщень, а також в ґрунтовому повітрі сельбищних зон та територій, призначених для промислового та громадського будівництва;

7) оцінка існуючих радіаційних ризиків для населення;

8) визначення пріоритетних регіонів для проведення моніторингу радону та здійснення протирадонових заходів.

2. Моніторинг радону здійснюється на трьох основних рівнях:

базовий моніторинг радону – за результатами здійснення безпосередніх вимірювань концентрації радону, що проводиться вимірювальними службами, вимоги до яких встановлені цим Порядком, мережею пунктів спостережень, що охоплює всю територію України, включаючи служби радіаційного контролю на радіаційно-небезпечному та ядерному виробництві;

кризовий моніторинг радону – за результатами базового моніторингу та аналізу інформації про рівні концентрації радону на територіях, де виникли радіаційні ситуації з перевищенням концентрацій радону в приміщеннях;

науковий моніторинг радону – здійснюється науковими установами, які, за результатом аналізу існуючої інформації про забруднення радоном та спостереженнями за результативністю протирадонових заходів, розробляють методи та програми відповідних досліджень.

3. Моніторинг радону в повітрі приміщень та в ґрунтовому повітрі сельбищних зон та територій, призначених для промислового та громадського будівництва, проводиться вимірювальними службами, які відповідають наступним вимогам:

1) мають у своїй структурі лабораторії, що проводять вивчення і дослідження фізичних факторів;

2) мають у наявності засоби вимірювальної техніки для вимірювання концентрації радону, що пройшли повірку/калібровку та оцінку відповідності вимогам технічних регламентів;

3) мають програму забезпечення якості вимірювань концентрації радону, яка відповідає вимогам, що визначені цим Порядком, затверджену керівником вимірювальної служби.

2. Замовниками вимірювання можуть бути власники або користувачі приміщень, в повітрі яких потрібно визначити концентрацію радону, власники або користувачі земельних ділянок, ґрунтового повітря яких підлягає дослідженню з метою встановлення концентрації радону в ньому, зокрема при проектуванні будівництва.

III. Забезпечення якості проведення моніторингу радону

1. Усі вимірювальні служби повинні дотримуватись програми забезпечення якості вимірювань радону.

2. Програма забезпечення якості вимірювань концентрації радону включає:

1) вимоги до засобів вимірювальної техніки, що використовує вимірювальна служба для проведення моніторингу радону, умови їх зберігання та

використання, а також порядок визначення їх мінімально детектованої активності;

2) порядок взаємодії вимірювальної служби із замовником вимірювання;

3) перелік та опис стандартних операційних процедур проведення вимірювань радону;

4) порядок реєстрації та інтерпретації результатів вимірювань;

5) заходи із забезпечення якості вимірювань концентрації радону, що визначаються відповідно до Методики проведення моніторингу радону, затвердженої МОЗ;

6) опис дій, які необхідно вжити вимірювальній службі у випадку, якщо значення природного фону концентрації радону перевищуватиме значення мінімальної детектованої активності для вимірювального засобу;

7) порядок взаємодії вимірювальної служби з центрами контролю та профілактики хвороб та замовниками вимірювань;

8) строки перегляду програми відповідно до нових наукових досліджень у сфері радіаційного захисту.

3. Вимірювальна служба зобов'язана надати програму забезпечення якості вимірювань концентрації радону на вимогу замовника вимірювання, а також центру контролю та профілактики хвороб у межах області, міст Києва та Севастополя, Автономної Республіки Крим, що здійснює діяльність в межах території, на якій проводиться вимірювання радону.

IV. Аналіз та оцінка інформації, отриманої при проведенні моніторингу радону

1. Результати вимірювань концентрації радону оформлюються за формами, наведеними у додатках 2–4 до Методики проведення моніторингу радону, затвердженої МОЗ, в трьох примірниках.

Один примірник документа, що оформлюється за результатами вимірювань концентрації радону, передається до центру контролю та профілактики хвороб, що здійснює свою діяльність у межах відповідної області, міст Києва та Севастополя, Автономної Республіки Крим, другий примірник надається замовнику вимірювання, третій примірник зберігається у вимірювальній службі.

2. Центри контролю та профілактики хвороб у межах області, міст Києва та Севастополя, Автономної Республіки Крим узагальнюють отримані дані та один

раз на півріччя, до 15 числа місяця, наступного за звітним періодом, направляють їх до ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України».

3. ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України» за результатами моніторингу здійснює:

аналіз інформації про рівні концентрації радону;

накопичення даних щодо рівнів радону на певних територіях;

визначення категорії радонебезпеки території відповідно до Методики проведення моніторингу радону, затвердженої МОЗ;

оцінку існуючих радіаційних ризиків для населення;

визначення пріоритетних регіонів для проведення моніторингу радону та здійснення протирадонових заходів для зменшення впливу радону та продуктів його розпаду на здоров'я людини;

інформування відповідних місцевих органів виконавчої влади про радіаційні ризики з метою прийняття рішення стосовно необхідності запровадження протирадонових заходів.

**В.о. директора Департаменту
громадського здоров'я та**

Ігор ПОВОРОЗНИК